

RGOc jaarverslag 2023

Opgesteld door het Rob Giel Onderzoekcentrum

RGOc

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
Voorwoord	3
Inleiding	4
De RGOc-netwerken	5
• Netwerk Psychotische Stoornissen	5
Over het Netwerk	5
Successen 2023	5
PHAMOUS	5
Samenwerkingen	5
Publicaties, promoties en subsidies:	6
Vooruitblikkend op 2024	6
• Netwerk Stemming en Angst	7
Over het netwerk	7
Successen in 2023	7
Themagroep psyche en soma	7
Themagroep trauma	8
Themagroep bipolair	8
Themagroep slaap	8
Themagroep hardnekkige depressie	8
Vooruitblikkend op 2024	8
• Netwerk Ouderenpsychiatrie	9
Over het netwerk	9
Successen 2023	9
Vooruitblikkend op 2024	10
Themagroep Preventie in oprichting	10
Cliëntenparticipatie RGOc	11
Over cliëntenparticipatie	11
Successen 2023	12
Vooruitblik 2024	12
Data Science Center	13
Successen 2023	13
Vooruitblikkend op 2024	13
RGOc Academie	14
Netwerk Hoofden Leer & Ontwikkeling	15
Trainingen en symposia in 2023	16
RGOc Trainingen 2023	16
Doelen RGOc Academie 2024	16
RGOc Symposia en Netwerkbijeenkomsten	17
Symposium Netwerk Ouderenpsychiatrie	17
Het RGOc symposium: Soma en Psyche, de yin en yang van psychische stoornissen	17
Het Regionaal kennisnetwerk bipolaire stoornissen Noord-Nederland	18

Samenstelling van diverse gremia in 2023	19
RGOc Stuurgroep	19
SPEO-bestuur	19
RGOc netwerk psychotische stoornissen	19
RGOc Netwerk Stemming en Angst (NSA)	19
RGOc Netwerk Ouderenpsychiatrie	20
Samenstelling Netwerk Cliëntenparticipatie	21
Colofon	22
Eindredactie	22
Rob Giel Onderzoekcentrum	22

Voorwoord

Bijgaand treft u het digitale RGOc jaarverslag 2023. Al een aantal jaren doen we het nu zonder de papieren versie die wellicht nog bij u in de boekenkast staat. Net als vorig jaar is de stijl van het jaarverslag bondig, met korte beschrijvingen van wat er zoal op het gebied van onderzoek is gebeurd binnen het RGOc en de netwerken verbonden aan het RGOc. Voor uitgebreidere informatie, kunt u doorklikken naar onze website, www.rgoc.nl. Op de website vindt u ook de beschrijvingen van alle lopende onderzoeken en kunt u de publicaties terugvinden van het afgelopen jaar.

In 2023 namen we afscheid van de netwerkcoördinator Stemming en Angst, Edith Liemburg, en verwelkomden we een nieuwe, Willemijn Maas. We hadden weer mooie symposia en trainingen, studies die opgestart werden, andere die juist afgerond konden worden. Grote betrokkenheid van medewerkers van de aan het RGOc verbonden instellingen in de verschillende netwerken en veel activiteiten op het gebied van cliëntparticipatie.

Wij wensen u veel leesplezier!

Magdalena Hartlief-Mellema & Frederike Jörg

Inleiding

De drie klinische netwerken zijn nog steeds de marktplaatsen waar het onderzoek en de GGZ-praktijk elkaar vinden. MindLines, als paraplu voor de drie grote cohortstudies (Progress-PHAMOUS, MOPHAR en ROM-GPS) wordt steeds vaker geraadpleegd om transdiagnostische vragen te beantwoorden, bijvoorbeeld over man-vrouw verschillen in behandelbeleid, de rol van slaap en het meten van herstel. Ook zijn de twee cohortstudies (MOPHAR en PHAMOUS) inmiddels grotendeels geharmoniseerd en vinden de trainingen voor ROM-verpleegkundigen van deze twee cohorten gezamenlijk plaats. Het Data Science Centre vormt daarbij de ruggengraat en het schakelpunt van al dat onderzoek. Niet alleen zorgt het Data Science Centre voor nette data-uitgiften, het waarborgt ook dat we ons houden aan AVG- en andere regelgeving. In het hoofdstuk over het Data Science Centre leest u daar mee over,

In 2023 zijn we gestart met onderzoeken of het thema preventie binnen het RGOc ingebed kan worden en zo ja, op welke wijze. In dit verslag vermelden we de eerste stappen die we hierbij gezet hebben.

Cliëntvertegenwoordigers worden steeds vaker en steeds meer betrokken bij onderzoek, niet alleen om mee te denken bij de opzet of uitvoering maar zij doen ook steeds vaker mee in leernetwerken bij actieonderzoek. Om cliënten in een nog eerder stadium te betrekken bij onderzoek, wordt nagedacht over het instellen van een cliëntenreferentenpanel.

De RGOc Academie tenslotte is ook in 2023 een grote aanbieder van nascholing met goedbezochte trainingen en cursussen. Ook heeft de RGOc Academie in 2023 twee grote symposia georganiseerd en daarnaast het in 2023 opgerichte Regionaal kennisnetwerk bipolaire stoornissen Noord-Nederland ondersteund bij de netwerkbijeenkomsten. Het RGOc symposium eind 2023 stond dit jaar in het teken van lichaam en geest; het symposium van het netwerk ouderenpsychiatrie stond in het teken van ouderen en autisme. Beide symposia werden goed bezocht en geëvalueerd.

De betrokkenheid van de RGOc-instellingen is groot. De RGOc contactpersonen spelen hierbij een belangrijke schakelrol tussen onderzoekers, behandelaren en bestuurders. In het jaarlijkse monitorgesprek wordt gekeken waar de reciproke samenwerking nog verder verdiept kan worden. In het licht hiervan hebben we eind 2023 moeten constateren dat deelname aan het RGOc voor de Dimence Groep na 2024 helaas niet gecontinueerd wordt.

In 2023 deed de Dimence Groep nog volop mee; in dit jaarverslag leest u wat we samen met de RGOc-instellingen in het afgelopen jaar zoal gedaan hebben.

De RGOc-netwerken

Netwerk Psychotische Stoornissen

Over het Netwerk

Het overkoepelende doel van het RGOc Netwerk Psychotische Stoornissen (NPS) is een beter begrip van en betere behandeling voor mensen met een psychose. Hierbij richt het onderzoek zich op preventie, behandeling en werkingsmechanismen van psychotische stoornissen en op herstel.

Binnen het NPS speelt het PHAMOUS-cohort een belangrijke rol. In PHAMOUS worden patiënten met een psychotische stoornis jaarlijks gescreend op mentaal en somatisch gebied en wordt hun mate van herstel en sociale situatie in kaart gebracht. PHAMOUS vormt samen met MOPHAR (angst- en depressiecohort) en ROM-GPS (ouderenpsychiatriecoort) onderdeel van Mindlines. Het doel van Mindlines is een gezamenlijke datastructuur met een gezamenlijke aansturing om van hieruit gezamenlijke transdiagnostische onderzoeksvragen te beantwoorden naar beloop van psychische aandoeningen. De eerste stap is nu gemaakt met het harmoniseren van de dataverzameling binnen PHAMOUS, MOPHAR en ROM-GPS, de cohorten van de drie RGOc netwerken.

Successen 2023

PHAMOUS

- Vragen omtrent behoeften naar aandacht voor genderidentiteit en seksuele oriëntatie toegevoegd aan PHAMOUS-protocol;
- De gezamenlijke PHAMOUS en MOPHAR-training voor verpleegkundigen is geëvalueerd en verder doorontwikkeld. Er is ook een nieuwe trainer gevonden binnen Lentis (Bart Hokke);
- Vier onderzoeksvoorstellen ontvangen voor gebruik van de PHAMOUS-data. Het betreft onderzoeken over leefstijl, sekseverschillen in welzijn, darmstoornissen en mogelijke overbehandeling met antipsychotica;
- Actieplan is opgezet om de opt-out procedure van PHAMOUS meer te stroomlijnen.

Samenwerkingen

- Binnen de NPS vergaderingen is er structureel meer aandacht gekomen voor (wetenschaps)communicatie. Stynke Castelein heeft bijgedragen aan een film over psychose (Koortsdroom) en is samen met Jojanneke Bruins een blog begonnen over promoveren;
- Sander de Vos (namens GGZ Friesland) en Alexander Middeljans (als cliënt vertegenwoordiger) sloten aan bij de NPS-vergaderingen;
- Het VRelax onderzoek is gestart bij Mediant;
- Enkele leden van het NPS hebben een actieve rol in het jaarlijkse Nationale Psychosecongres, welke heeft plaatsgevonden op 28 september 2023;
- Meerdere leden van het NPS waren aanwezig of hebben een actieve rol bijgedragen aan het Schizophrenia International Research Society Conference in Toronto, Canada en het Giessen International Schizophrenia Symposium in Duitsland (Branislava Ćurčić-Blake);
- Cliëntvertegenwoordigers van het netwerk zijn goed ingebed zowel binnen het RGOc als binnen het UMCG.

Publicaties, promoties en subsidies

- Meerdere wetenschappelijke publicaties (bijv. kwalitatief onderzoek naar stoppen met cannabis in BJPsych Bulletin en een meta-analyse over de combinatie van hersenstimulatie en cognitieve training in Psychological Medicine en een RCT over sociale cognitieve training m.b.v. virtual reality in Schizophrenia Bulletin)
- Het INTREPID-consortium heeft een grote subsidie ontvangen, die deels gebruikt kan worden om de cohorten databank (IPEC) te verbeteren;
- Lisette van der Meer is per 1 juni Associate Professor aan de RuG en heeft de NVN Scientific Impact Award gewonnen voor haar werk aan de cognitieve adaptatietraining (CAT);
- Twee afgeronde (Saskia Nijman, Lieke Zomer) en twee nieuw gestarte promoties (Dan-Andes Bekkering-Bauer, Nienke Buis).

Vooruitblikkend op 2024

- Beloopstudies worden gecontinueerd dankzij ondersteuning vanuit het RGOc/NPS; de studies worden benut voor publicaties over o.a. predictie/beloop, optimaliseren behandeling en doelmatigheidsstudies. De beloopstudies dragen bij aan een duurzame onderzoekstructuur;
- Met een nieuw PHAMOUS-rapport kunnen de resultaten van de screening beter worden geïmplementeerd in de zorg;
- Het komende jaar zal er meer ingezet worden op het volledig en correct uitvoeren van PHAMOUS-screenings bij alle cliënten met een psychotische kwetsbaarheid. Een minisymposium voor ROM-verpleegkundigen in maart zal daar een belangrijk aandeel in hebben, evenals bij een betere implementatie van PHAMOUS in de zorg;
- Verder uitwerken van de harmonisatie van PHAMOUS met de andere MINDLINES-cohorten, op het gebied van het protocol, het doen van transdiagnostisch onderzoek, de trainingen voor verpleegkundigen en de governance (bijv. toestemming voor gebruik van data voor onderzoek);
- Het netwerk speelt een belangrijke coördinerende functie bij de onderlinge afstemming voor de interventiestudies;
- Het NPS kan een bijdrage leveren aan het versterken van de infrastructuur van onderzoek in de deelnemende instellingen. In het komend jaar zetten we verder in op het opzetten van een infrastructuur van onderzoek bij Mediant;
- Bestendigen cliëntenparticipatie binnen alle onderzoeken van het NPS en bij alle aangesloten instellingen;
- Exploreren van mogelijkheden tot naastenparticipatie in de onderzoeken van het NPS bij de aangesloten instellingen;
- Het NPS is verantwoordelijk voor het organiseren van de 2-daagse nascholing Psychosen, dat in maart 2024 zal plaatsvinden in Oranjewoud (Friesland).

Netwerk Stemming en Angst

Over het netwerk

Het overkoepelende thema van het RGOc Netwerk Stemming en Angst (NSA) is 'Beloop, behandeling & Profileren van stemming, angst en bipolaire stoornissen'. Hierbij richt het onderzoek zich op oorzaken en beloop van preventie en behandeling, en biologische en psychologische mechanismen van depressie en angst, georganiseerd in vijf themagroepen: trauma (Miriam Lommen), hardnekkige depressie (Sjoerd van Belkum), psychiatrie en somatiek (Danielle Cath) en bipolair (Benno Haarman, Bennard Doornbos), en slaap (Jens van Dalftsen en Maaïke van Veen). De werkgroep herstel (David Wedema, Jooske van Busschbach) is gestopt omdat -mede naar aanleiding van een enquête- men het zinvoller vindt om op te gaan in de verschillende themagroepen. Doel is uitwisseling op het gebied van kennis, zorg en onderzoek tot stand te brengen tussen gelijkgestemde onderzoekers van verschillende instellingen, en om per onderwerp meer in onderzoek te gaan samenwerken. De themagroepen van het NSA functioneren onafhankelijk en rapporteren tijdens de Jaarlijkse NSA vergaderingen telkens terug aan alle vertegenwoordigers van het NSA.

In mei 2023 is Edith Liemburg vertrokken als netwerk coördinator. Per oktober 2023 is daarvoor Willemijn Maas in de plaats gekomen, aanvankelijk met zeer beperkte tijd, maar vanaf maart 2024 voor 28 uur per week. Ellen Visser heeft tijdelijk coördinerende taken overgenomen. Ook heeft een taakherschikking plaatsgevonden, waarbij de taken rond datamanagement van MOPHAR terug zijn naar Ellen Visser zodat de taken van Willemijn helderder en behapbaarder zijn.

Binnen het NSA speelt MOPHAR een belangrijke rol als Routine Outcome Monitoring cohort, waarin gegevens rondom somatiek (zowel metingen van bloeddruk, buikomvang, BMI enerzijds als lab metingen anderzijds), klachten, functioneren, kwaliteit van leven, trauma, slaap, herstel en andere levensthema's van cliënten jaarlijks verzameld worden. MOPHAR is één van de pijlers van het MindLines initiatief, waarbinnen verschillende langlopende RGOc-cohorten binnen Noord-Nederland worden ondergebracht en geharmoniseerd m.b.t. dataverzameling. Het uiteindelijke doel is een zo veel mogelijk gezamenlijke datastructuur te realiseren met een gezamenlijke aansturing om van hieruit gezamenlijke onderzoeksvragen te beantwoorden naar beloop van psychische aandoeningen. De eerste stap is nu gemaakt met het harmoniseren van de dataverzameling binnen PHAMOUS en MOPHAR (zie figuur pagina 8).

Successen in 2023

- Er is een gemeenschappelijke basistraining voor MOPHAR en PHAMOUS ontwikkeld die wordt aangeboden via de RGOc academie en waarin medewerkers van verschillende instellingen participeren.

Themagroep psyche en soma

- Implementatie van MOPHAR bij twee afdelingen van Lentis is gestart.
- Vragenlijsten van MOPHAR en PHAMOUS (de basisanamneselijst, de IROC, de happiness index, lab bepalingen) zijn geharmoniseerd.
- GGZ Friesland, Synaeda, Dimence Groep en Mediant zijn onderdeel geworden van de themagroep psychiatrie en somatiek.
- Er zijn add-on studies gestart bij MOPHAR. Dat is de LEEF! Studie geworden waarvan de pilotstudie (n=42) is afgerond, poster is gepresenteerd en 3 artikelen zijn in de maak, waarvan 1 is gesubmit.
- MOPHAR heeft 2 nieuwe artikelen voortgebracht, 1 is in review, 3 zijn in voorbereiding
- Leefstijlonderzoek (1 postdoc aangesteld voor twee jaar) wordt verder ontwikkeld, in samenwerking met huisartsengeneeskunde. Er worden op dit moment verschillende subsidies voorbereid (ZONMW, ZOF).

Domein	Naam	MOPHAR	PHAMOUS
Basis anamnese lijst	Demografie, med gebruik	✓	✓
Lichamelijke gezondheid	Lichamelijk onderzoek	✓	✓
	Somatische anamnese	✓	✓
	Lab-bepalingen	✓	✓
Medicatie	Medicatiegebruik	✓	✓
	Bijwerkingen (SMS)	✓	✓
	Medicatierouw (MARS-6)	✓	✓
Leefstijl	Leefstijlvragenlijst	✓	✓
	Middelengebruik	✓	✓
Herstel	I-ROC	✓	✓
	HONOS	X	✓
Aanvullende screening: Slaap	ISI/ HDSQ	✓	X
PTSS	PCL-5	✓	X
Vroegkinderlijk trauma	JTV (intake)	✓	X
Symptomen	OQ-45	✓	X
	PANSS	X	✓
Functioneren	WHODAS 2.0	✓	✓
	Happiness Index	✓	✓
Bewegingsstoornissen	Sankt Hans Rating Scale	X	✓
Overig	Zorggebruik	X	✓
	Tevredenheid zorg	X	✓
Lab	o.a. metabool syndroom	✓	✓
DNA	Genetische determinanten	✓	X

Harmonisering PHAMOUS/MOPHAR

- We hebben drie netwerkbijeenkomsten gehouden.
- In december 2023 is een RGOc middagsymposium georganiseerd (>100 participanten), met als thema: Leefstijl. Het was een groot succes.

Themagroep trauma

- Bijeenkomsten zijn wat onregelmatiger georganiseerd
- Validatie van de DIVA (een dissociatie instrument, zelf rapportage) loopt, 150 patiënten geïnccludeerd maar de inclusie is beperkt tot het TRTC en poli's van GGZ Drenthe
- Vanuit de themagroep trauma is initiatief genomen om via de RGOc Academie de CAPS-training aan te bieden (zie verder onder RGOc Academie).

Themagroep bipolair

- In 2023 hebben twee regiobijeenkomsten plaatsgevonden voor behandelaars en verpleegkundigen.

Themagroep slaap

- Driemaal per jaar vinden bijeenkomsten plaats, met name tussen het UCP en het slaapcentrum van GGZ Drenthe.

Themagroep hardnekkige depressie

- Deze themagroep heeft helaas geen activiteiten ontwikkeld.
- We willen gesprekken organiseren tussen UCP (Schoevers) en van Belkum om verder na te denken over hoe deze themagroep vorm te geven, cq bv er een themagroep van te maken die zich met psychedelica en ketamine bezig gaat houden.

Vooruitblikkend op 2024

Enige harmonisatie met ROM-GPS waarbij het voorstel is om de I-ROC, een uitkomst maat die kwaliteit van leven en functioneren meet, opgenomen in MOPHAR en PHAMOUS, ook in ROM-GPS op te nemen. In 2024 willen we dit hebben gerealiseerd Het I-SHARED rapport is nog niet doorontwikkeld. Dit wordt opgepakt door Kaying Kan, Frederike Jörg en Danielle Cath.

Netwerk Ouderenpsychiatrie

Over het netwerk

Het RGOc Netwerk Ouderenpsychiatrie is gericht op onderzoek van psychiatrische stoornissen bij ouderen, in het bijzonder stemmings-, angst-, somatoforme- en persoonlijkheidsstoornissen. Nagegaan wordt welke invloed specifieke kenmerken van ouderen, zoals toegenomen lichamelijke kwetsbaarheid ('frailty'), medicijngebruik en cognitieve veranderingen, hebben op het effect van bestaande behandelingen en hoe deze behandelingen aangepast kunnen worden zodat zij beter aansluiten bij ouderen.

Successen 2023

- De door ZonMw gefinancierde REACT-studie, naar de haalbaarheid van Acceptance and Commitment Therapy (ACT) voor fysiek zeer kwetsbare ouderen, kon succesvol worden afgerond. Als vervolg hierop is een ZonMw Doelmatigheidssubsidie aangevraagd voor een gerandomiseerde kosteneffectiviteitsstudie van ACT versus gebruikelijke zorg in combinatie met kwalitatief onderzoek. Hierbij wordt weer samengewerkt met de afdeling Geriatrie van het UMCG. De beslissing over de aanvraag wordt in de loop van 2024 verwacht.
- De resultaten van de afgeronde ZonMw Doelmatigheidssubsidie naar groepsgewijze schematherapie plus psychomotore therapie versus gebruikelijke zorg voor ouderen met een persoonlijkheidsstoornis zijn gepresenteerd in een door ons georganiseerd symposium op het congres van de International Psychogeriatric Association in juni 2023 in Lissabon. Dit symposium werd goed bezocht. Inmiddels is ook het hoofdartikel over de uitkomsten van deze gerandomiseerde en gecontroleerde studie verschenen in The Lancet Healthy Longevity. Verder is een subsidieaanvraag ingediend bij het ZonMw Doelmatigheidsprogramma voor een implementatiestudie die beoogt de effectieve interventie breed beschikbaar te maken binnen de gespecialiseerde GGZ voor ouderen. Ook over deze aanvraag wordt in de loop van 2024 duidelijkheid verwacht.
- Een subsidieaanvraag voor actieonderzoek gericht op het in kaart brengen van persoonlijkheidspathologie bij chronische patiënten in de ouderenpsychiatrie en het geven van omgangsadviezen aan (sociaal) psychiatrisch verpleegkundigen en psycho-educatie voor familie (de OPTIMIST-studie), is helaas afgewezen door de Stichting tot steun VCVGZ. Gezocht zal worden naar mogelijkheden om (delen van) de onderzoekplannen toch te realiseren.
- In 2023 is een herstart gemaakt met de geactualiseerde ROMGPS-studie, die door de coronamaatregelen gestopt moest worden. Aan de nieuwe ROMGPS 2.0 studie wordt deelgenomen door Mediant, GGZ Drenthe, het UCP/UMCG, GGNet en Pro Persona. De eerste periode van de studie tot de coronapandemie heeft al een rijke dataset opgeleverd met gestandaardiseerde intakegegevens van ruim 1800 ambulante behandelde ouderen met stemmings-, angst of somatoforme stoornissen en behandel- en beloopgegevens van 200 van hen die instemden met onderzoek gedurende het eerste jaar van hun behandeling. Deze dataset staat open voor aanvragen van onderzoekers en wordt al gebruikt voor een 15-tal goedgekeurde onderzoeksvoorstellen van met name medewerkers en mensen in opleiding bij de deelnemende ggz-instellingen.
- Op 21 september 2023 is door het netwerk een symposium georganiseerd over 'Ouderen in Ontwikkeling: kennis en praktijk van autismespectrumstoornissen op latere leeftijd'. Foto's en de presentaties van dit symposium zijn te vinden op <https://www.rgoc.nl/eerdere-symposia/ouderenpsychiatrie-in-ontwikkeling/>. Aan het symposium werd door 62 mensen deelgenomen, die het symposium met gemiddeld een 8.5 waardeerden.

Vooruitblikkend op 2024

- Zorgdragen voor een goede en blijvende ondersteuning van de uitvoering van de ROMGPS 2.0 studie in de deelnemende ggz-instellingen en het stimuleren van deelname van meer RGOc-instellingen aan deze studie.
- Binnen het RGOc zoeken naar mogelijkheden voor ondersteuning van het data-management van de ROMGPS 2.0 studie.
- Verdere rapportage van de resultaten van de Schematherapie studie in het kader van de promotietrajecten van Martine Spruit-Veenstra en Renske Bouman.
- Zoeken naar mogelijk om (delen van) de afgewezen OPTIMIST-studie alsnog uit te voeren.
- Vinden van een nieuwe coördinator van het netwerk Ouderenpsychiatrie, i.v.m. de pensionering van de huidige coördinator Rob van den Brink.
- Stimuleren dat medewerkers en mensen in opleiding bij de RGOc-instellingen gebruik maken van de binnen ons netwerk beschikbare datasets voor hun onderzoek en ondersteunen van de uitvoering van deze onderzoeken.
- Organiseren van een netwerksymposium in 2024, waarbij als onderwerp gedacht wordt aan high-tech mogelijkheden voor de ouderenpsychiatrie, zoals kunstmatige intelligentie en virtual reality.

Themagroep Preventie in oprichting

In 2023 hebben we de eerste stappen gezet om te peilen of een themagroep Preventie een waardevolle aanvulling zou kunnen zijn op de netwerken en themagroepen die het RGOc nu heeft. Preventie is een containerbegrip dus we inventariseren allereerst welke inhoudelijke preventiethema's passen bij het RGOc. Voorbeelden zijn: het onderzoeken van het effect van het aanbod dat enkele instellingen bieden voor mensen die op de wachtlijst staan; onderzoek naar samenwerking tussen de GGZ en het sociaal domein in de ondersteuning van mensen met psychische problemen voorafgaand, tijdens of na GGZ-behandeling. Ook zou onderzoek naar preventieve interventies voor mensen met een verhoogd risico op een psychische aandoening hieronder kunnen vallen, aansluitend bij wat binnen het Netwerk Psychotische Stoornissen al jaren in zwang is (onderzoek naar de beste zorg voor mensen met een ultra high risk voor psychose). Andere groepen met een verhoogd risico zijn KOPP/KOV (kinderen van ouders met een psychische aandoening of met een verslaving); mensen met beginnende of milde klachten; zwangere vrouwen.

Kaying Kan is onderzoeker bij Mentaal Gezond Groningen en sluit vanuit daar aan bij het RGOc.

Mentaal Gezond Groningen heeft als doel om met preventieve interventies, samenwerking binnen en tussen domeinen en het samenbrengen van wetenschap, beleid, praktijk- en ervaringskennis de prevalentie van psychische aandoeningen in 10 jaar tijd met 10% te laten dalen (mentaalgezondgroningen.nl). Binnen Mentaal Gezond Groningen vindt een studie plaats naar ondersteuning van KOPP-gezinnen, die loopt bij het UCP, Lentis en GGZ Friesland (en Accare). Cliëntvertegenwoordigers van het RGOc zijn ook bij deze studie betrokken. Ook vindt onder deze noemer actie-onderzoek plaats naar ondersteuning van mensen met een LVB of psychische kwetsbaarheid die vragen hebben op het gebied van seksualiteit, anticonceptie, kindrewens, zwangerschap en ouderschap (DOEN). Ook daarin zijn het UCP en Lentis betrokken.

In 2024 inventariseren we wat betreft de themagroep preventie i.o. of er RGOc-onderzoekers in de instellingen belangstelling hebben voor zo'n themagroep, wat voor type onderzoek zij binnen die themagroep zouden willen doen en welke onderwerpen aan bod zouden kunnen komen.

Clëntenparticipatie RGOc

Over cliëntenparticipatie

Binnen het RGOc wordt veel waarde gehecht aan cliëntenparticipatie bij onderzoek. Cliëntvertegenwoordigers en naasten worden dan ook nauw en actief betrokken. Zij denken en praten mee over de opzet en uitvoering van verschillende onderzoeksprojecten. Daarnaast worden zij via de nieuwsbrief en het jaarlijkse RGOc symposium op de hoogte gehouden van ontwikkelingen binnen het RGOc.

In 2023 hebben cliëntvertegenwoordigers een belangrijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van verschillende onderzoeken door kritisch vanuit cliëntperspectief mee te praten binnen verschillende onderzoeksgroepen en binnen de RGOc netwerken. Ook zijn er stappen gezet om de participatie van cliëntvertegenwoordigers bij onderzoek te verbreden.

Training Marjo en Henriette

Training Lisa

Successen 2023

- Cliëntvertegenwoordigers zijn actief betrokken bij een groot aantal RGOc onderzoeken en projecten, waaronder DOEN, FINFIT, FOCUS, HAMLETT, KOPPeling, PHAMOUS, REACT, VRelax XL, ROM-GPS, VR SOAP. Daarnaast hebben zij een bijdrage geleverd aan onder meer de RGOc nieuwsbrief, de wetenschapsagenda Nederlands Kenniscentrum Ouderenpsychiatrie, de websites van VR Mental Health, Mentaal Gezond Groningen, KOPPeling en RGOc, en aan verschillende presentaties over cliëntenparticipatie aan onderzoekers.
- De RGOc cliëntvertegenwoordigers hebben niet alleen meegedacht over RGOc onderzoeken, ook zijn zij gevraagd door externe onderzoekers om met hen samen te werken. Zo hebben zij een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van onderzoeken van onder meer GRIP Research, ICPE, Radboud UMC, Huisartsgeneeskunde en Toegepast GezondheidsOnderzoek (Web-CAT, HEADDSET+, COMBAT-LLD, UPMED, Leefstijlinterventie bij POH, Psychose in Beeld), en aan een college over mentale veerkracht bij een psychische kwetsbaarheid van de bachelor geneeskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- In 2023 hebben vier netwerkbijeenkomsten plaatsgevonden, waaraan steeds ongeveer dertien cliëntvertegenwoordigers en ervaringsdeskundigen deelnemen vanuit de verschillende RGOc lid-instellingen. Ook namen cliëntvertegenwoordigers deel aan het wetenschappelijk beraad.
- De cliëntenraden van GGZ Drenthe, UCP en GGZ Friesland zijn bezocht door de coördinator cliëntenparticipatie en een cliëntvertegenwoordiger, waarbij aandacht was voor ontwikkelingen binnen het RGOc en de betrokkenheid van de cliëntenraadsleden bij wetenschappelijk onderzoek.
- Coördinator cliëntenparticipatie heeft zitting genomen in de commissie patiëntenparticipatie UMCG, waarbij zij bijdraagt aan het verankeren van cliëntenparticipatie in het UMCG, ook in de samenwerking met netwerkpartners.
- Er zijn twee RGOc nieuwsbrieven over cliëntenparticipatie bij wetenschappelijk onderzoek uitgekomen met daarin bijdragen van verschillende RGOc cliëntvertegenwoordigers.
- In samenwerking met de cliëntvertegenwoordigers is eind 2023 een plan geschreven voor het opzetten van een cliëntreferentenpanel. Dit panel zal zich gaan bezighouden met het geven van feedback vanuit cliënten- en naastenperspectief op nog in te dienen subsidieaanvragen.

Inspiratiesessie op 1 mei 2023

Vooruitblik 2024

- In 2024 wil het RGOc vroegtijdige betrokkenheid van cliëntvertegenwoordigers verder stimuleren door van start te gaan met het cliëntreferentenpanel. Per april 2024 kunnen onderzoekers feedback vragen aan het panel op hun onderzoeksvorstellen.
- Daarnaast wordt ingezet op het vergroten van de zichtbaarheid van cliëntenparticipatie binnen het RGOc en de toegankelijkheid hiervan voor onderzoekers, middels onder meer presentaties bij de RGOc netwerken en het optimaliseren van de informatie over cliëntenparticipatie op de RGOc website.

Data Science Center

Het Data Science Center (DSC) ondersteunt de RGOc netwerken, onderzoekers en instellingen binnen het RGOc samenwerkingsverband door het bieden van een gezamenlijke data-infrastructuur ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek. Wanneer meerdere databronnen gekoppeld moeten worden, wordt gebruik gemaakt van een 'trusted third party' (ZorgTTP) om te voldoen aan de huidige wet- en regelgeving (privacy by design). Hiervoor werken we nauw samen met RoQua. Het DSC biedt vervolgens ook ondersteuning in het opstellen van de benodigde juridische overeenkomsten.

De grote multicenter (beloop)studies zijn ondergebracht in het overkoepelende MindLines. Het strategisch plan dat hiervoor is opgesteld wordt nauwlettend gevolgd en jaarlijks bijgesteld.

Successen 2023

- Wetenschappelijke artikelen over zorggebruikgegevens en -uitkomsten met behulp van het RQ-MIS (RoQua Management Informatie systeem);
- Codeboeken van zowel PHAMOUS als MOPHAR opgesteld, als eerste stap om uiteindelijk te voldoen aan de FAIR-data principes;
- Optimaliseren van het data uitgifte proces;
- Inbedding van MindLines in het UMCG.

Vooruitblikkend op 2024

- Zorggebruikgegevens (DIS/ZPM) en behandeluitkomsten (ROM/RoQua) verwerken en koppelen ten behoeve van onderzoeksdatabases en managementinformatie en met behulp van ZorgTTP. Waarbij voldaan wordt aan de huidige wet- en regelgeving
- Onderzoekers en instellingen faciliteren in het proces om tot passende en noodzakelijke (juridische) overeenkomsten te komen, zodat data tussen de samenwerkingspartners gedeeld kunnen worden;
- Laatste DIS leveringen (tot en met 2021) ophalen en verwerken;
- Aanpassen huidige data-infrastructuur aan nieuwe zorgadministratiesysteem met ZPM (vanaf 2022) met behoud van informatie en inclusief teamcodes;
- Bezwaarregeling wetenschappelijk onderzoek uitwerken en instellingen faciliteren in vormgeving van dit proces;
- Verkennen Federated learning in samenwerking met Datapoort, in landelijk netwerk moeilijk behandelbare depressie;
- Governance MindLines verduidelijken en harmoniseren waar mogelijk;
- Samenwerking met nieuwe databronnen om onderzoekers te bedienen (Lifelines, bloedspiegeldata UMCG, Menzis in het kader van de Proeftuin kwetsbare personen gemeente Groningen, met EPD's voor bezwaarregistratie en medicatiegegevens);
- Consultancy, advies, scholing met betrekking tot databeheer, statistische methoden/ technieken en onderzoeksopzet.

RGOc Academie

In april 2023 is Magdalena Hartlief-Mellema gestart als Coördinator van de RGOc Academie. Tevens is zij als Stafassistent werkzaam bij het RGOc en ondersteunt zij Frederike Jörg en het RGOc team op gebied van PR en communicatie. Daarnaast is in augustus Annemarie Broekman als administratief medewerker bij het RGOc begonnen. De administratie van de RGOc Academie is daarmee weer op sterkte.

Magdalena Hartlief-Mellema

Annemarie Broekman

In 2023 heeft de RGOc Academie kostendekkend gewerkt en werd er aan medewerkers van RGOc instellingen voor deelname aan de trainingen/cursussen een bijdrage gevraagd. Voor cursisten van andere instellingen was dit al het geval.

De doelgroep van de RGOc Academie bestaat uit verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, psychologen, psychiaters, onderzoeksassistenten, studenten en onderzoekers en andere geïnteresseerden. Er worden scholingen en trainingen georganiseerd voor het gebruik van diagnostische instrumenten zoals de PANSS en HoNOS, maar ook voor trainingen voor specifiek onderzoek, zoals de basistraining PHAMOUS/MOPHAR en de EPS-training. Daarnaast worden er consensusbijeenkomsten en 'train de trainer' cursussen georganiseerd. Voor behandelaren en onderzoekers in Noord-Nederland organiseert de RGOc Academie studie en scholingsdagen.

De trainingen worden gegeven door gekwalificeerde docenten en na afloop van een training ontvangen de deelnemers een certificaat van deelname. Op de website van de RGOc Academie staat een [actueel overzicht van het trainingsaanbod](#).

De gelden van de RGOc academie worden beheerd door Stichting Psychiatrisch Epidemiologisch Onderzoek (SPEO). Het SPEO-bestuur is actief betrokken bij de inhoudelijk, juridische, fiscale en bestuurlijke aspecten van de eventuele verzelfstandiging.

Netwerk Hoofden Leer & Ontwikkeling

Het overleg van het Netwerk Hoofden Leren en Ontwikkelen is sinds 2023 hernieuwd opgepakt en bedoeld om elkaar te informeren over bij- en nascholing. Het netwerk is een plek waar de opleiders elkaar versterken en aanvullen. Er is in november overleg geweest van het Netwerk met vertegenwoordigers uit alle RGOc-instellingen. Het voorzitterschap van het netwerk is tijdens dit overleg door Anita Slagter overgedragen aan haar collega Sanne Hiele.

Trainingen en symposia in 2023

RGOc Trainingen 2023

Op de website, www.rgoc.nl bij de RGOc Academie staat het actuele aanbod van de trainingen. In 2023 zijn de volgende trainingen aangeboden:

- **Cursus trainer van de Eigen Regie en Herstel training (ERH)**
Deze training werd gegeven op 5, 19 en 26 april 2023. Met cursisten vanuit Lentis, GGZ Oost Brabant, het Twentse ARBE Dienstverlening en het Haagse Fonteyenburg heeft de training een landelijk bereik.
- **CAARMS-training**
Deze training werd gegeven op 3 april, 8 mei en 19 en 25 juni 2023
- **PANSS-training**
De tweedaagse PANSS-training is in 2023 twee keer verzorgd: op 17 en 24 februari 2023 en 17 en 24 november 2023, waarbij de consensusbijeenkomst onderdeel uitmaakt van de tweede cursusdag.
- **Mophar en Phamous trainingen**
Sinds 2023 worden de trainingen voor groepen verpleegkundigen die ingezet worden bij het MOPHAR en/of PHAMOUS-onderzoek gecombineerd in een Basistraining MOPHAR/PHAMOUS. Op 13 november 2023 was de eerste training in deze gecombineerde vorm.
- **Cursus Cliëntenparticipatie in wetenschappelijk onderzoek**
In 2023 werd deze cursus op 17 oktober verzorgd. De training is bedoeld voor (ex-)cliënten die actief mee (willen) denken over wetenschappelijk onderzoek.

Doelen RGOc Academie 2024

In 2023 zijn we begonnen met het treffen van voorbereidingen om de CAPS-5 training voor diagnostiek van PTSS in Noord-Nederland te kunnen aanbieden, vanuit het RGOc vanaf 2024. Tijdens deze eendaagse training leren deelnemer de Clinical-Administered PTSD Scale (CAPS-5) te gebruiken in de diagnostiek van de posttraumatische stressstoornis (PTSS). Drie beoogde trainers volgen de opleiding tot CAPS-5 trainer bij ARQ in Diemen en zullen in 2024 gekwalificeerd zijn. Voor de training wordt vervolgens accreditatie aangevraagd.

Daarnaast streven we ernaar om in 2024 trainingen te kunnen aanbieden over Virtual Reality (VR) in de behandeling. Er komen dan twee trainingen. Een training Behandelen met Virtual Reality CGW, die speciaal bedoeld is voor CGW-ers. Deelnemers leren om de VR software in de vingers te krijgen en de CGW-interventies in VR vorm te geven. De andere training, Behandelen met Virtual Reality in de GGZ is bedoeld voor psychologen (zowel basis met CGT-cursus, GZ als KP).

RGOc Symposia en Netwerkbijeenkomsten

Symposium Netwerk Ouderenpsychiatrie

Op donderdag 21 september 2023 organiseerde het Netwerk Ouderenpsychiatrie het symposium 'Ouderenpsychiatrie in ontwikkeling: Kennis en praktijk van autismespectrumstoornissen op latere leeftijd'. In een ouder wordende samenleving is de ouderenpsychiatrie volop in ontwikkeling. Relatief onontgonnen gebied binnen de ouderenpsychiatrie is de ontwikkelingsstoornis, waaronder de autismespectrumstoornis. In dit symposium werd kennis gemaakt met de theorie en praktijk van autismespectrumstoornissen op latere leeftijd. Er werd stil gestaan bij de meest recente wetenschappelijke inzichten én bij waardevolle praktijkervaringen met het werken met deze doelgroep. Een ervaringsdeskundige belichtte het cliëntperspectief. Het was een afwisselend en interactief programma waarin een zeventigtal symposiumbezoekers het terrein van autismespectrumstoornissen op latere leeftijd hebben verkend. Het symposium was geaccrediteerd door Accreditatie Bureau Algemene Nascholing (ABAN), het Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register, het register Vaktherapie en de Federatie Gezondheidszorg psychologen en psychotherapeuten (FGzPt).

Het RGOc symposium: Soma en Psyche, de yin en yang van psychische stoornissen

Het RGOc symposium was op 7 december 2023 en stond in teken van de relatie tussen lichaam en geest. De middag startte met een wervelende presentatie van Prof. Dr. Iris Sommer die vertelde over het belang van een gezonde darmflora tegen het ontstaan of verergeren van allerlei hersenaandoeningen. Niet alleen de inhoud was zeer interessant, ze had ook een magistrale presentatie met bewegende animaties van bacteriën en de binnenkant van de darm.

Daarna vertelde Prof. Dr. Danielle Cath over de vele lichamelijke aandoeningen die voorkomen bij mensen met angst en stemmingsproblemen, met name rond risicofactoren voor hart- en vaatziekten, waaronder het metabool syndroom. Herman Lenderink, ervaringsdeskundige bij GGZ Drenthe, vertelde hoe een leefstijlinterventie hem niet alleen hielp zich fysiek fitter te voelen maar ook leidde tot meer zingeving. Voor en na de pauze kregen we een aantal interessante pitches over lopend onderzoek bij de RGOc-instellingen die met lichaam en geest te maken hadden, over slaap, over leefstijlinterventies in de wachttijd, over de rol van bewegen bij de behandeling van PTSS en nog veel meer interessants.

De middag werd afgesloten met een presentatie van Prof. Dr. Rogier Hoenders, die vertelde over de rol van zingeving in de psychiatrie en hoe zingeving bijdraagt aan de fysieke en mentale gezondheid. Al met al een goed bezochte en zeer geslaagde dag. Dit symposium was geaccrediteerd door Register Vaktherapie, het Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register en Accreditatiebureau-FGzPt.

De verslagen en presentaties van alle symposia zijn terug te vinden op <https://www.rgoc.nl/symposia/eerdere-symposia/>

Het Regionaal kennisnetwerk bipolaire stoornissen Noord-Nederland

Vanuit de werkgroep Bipolaire stoornissen van het Rob Giel Onderzoekscentrum (RGOc, www.rgoc.nl) hebben we in de vier noordelijke provincies een zorgketen voor bipolaire stoornissen opgezet: 'het Regionaal kennisnetwerk bipolaire stoornissen Noord-Nederland'. Daarin werken huisartsenpraktijken, vrijgevestigde psychiaters, basis GGZ, specialistische GGZ, de specialistische teams voor bipolaire stoornissen (Specialistisch Centrum Bipolaire Stoornissen, Dimence; Polikliniek Bipolaire Stoornissen, Universitair Centrum Psychiatrie, UMCG) en de patiëntenvereniging PlusMinus samen. Er zijn bijeenkomsten gehouden op 16 februari, 12 juli en 29 november door. De vergaderingen vonden afwisselend online of fysiek in 't Huis te Meppel plaats.

Samenstelling van diverse gremia in 2023

RGOc Stuurgroep

- Dr. A.D.F. Dhondt, Raad van Bestuur GGZ Friesland
- Dr. E.J. Mulder, Raad van Bestuur GGZ Drenthe
- Prof. dr. R.A. Schoevers, afdelingshoofd UCP (UMCG)
- Drs. A.H. Storm, Raad van Bestuur Lentis
- Dr. A.W. Jansen, Raad van Bestuur Mediant
- Drs. A.G.M. Busstra, Raad van Bestuur Dimence Groep

SPEO-bestuur

- Voorzitter a.i.: A.N.Slagter, MCM, hoofd Leren en Ontwikkelen GGZ Drenthe
- Penningmeester a.i.: Drs. S. Wijngaards, jurist Dimence Groep
- Secretaris: vacature
- Algemene leden: vacatures

RGOc netwerk psychotische stoornissen

- Prof. dr. A. Aleman, hoogleraar Cognitieve Neuropsychiatrie Neuro Imaging Center UMCG;
- Dr. J.J. Arends, psychiater/ onderzoeker GGZ Drenthe;
- Dr. J.T. van Busschbach, senior onderzoeker RGOc en lector Beweging, gezondheid en welzijn. Hogeschool Windesheim;
- Prof. dr. S. Castelein, hoogleraar Herstelbevordering bij EPA RUG en hoofd Lentis Research;
- Dr. Branislava Ćurčić-Blake, senior onderzoeker, Cognitieve Neuropsychiatrie Neuro Imaging Center UMCG;
- Dhr. P. Hoekenga, klinisch psycholoog, Mediant;
- Dr. E.J. Liemburg, senior onderzoeker GGZ Friesland;
- Dr. L. van der Meer, senior onderzoeker Lentis;
- Dhr. A. Middeljans, cliëntvertegenwoordiger;
- Prof. dr. M. Pijnenborg, hoogleraar klinische psychologie RUG en GZ-psycholoog/ onderzoeker GGZ Drenthe;
- Prof. dr. I.E.C. Sommer, psychiater en hoogleraar psychiatrie UMCG;
- Prof. dr. W. Veling, psychiater, hoogleraar De Sociale Context van Psychose UMCG;
- Dr. E. Visser, senior onderzoeker RGOc;
- Drs. ing. S. Vos, cliëntvertegenwoordiger;
- Dr. S. de Vos, Senior onderzoeker, hoofd onderzoek GGZ Friesland;
- Dr. J.T.W. Wigman, onderzoeker ICPE en RGOc;

RGOc Netwerk Stemming en Angst (NSA)

- Dr. A.A. Bartels, senior onderzoeker RGOc, UMCG/Lentis;
- J.W.J. Bastiaansen, cliëntvertegenwoordiger;
- Dr. J. Bastiaansen, senior onderzoeker GGZ Friesland;
- Dr. E. Blijd-Hoogewys, klinisch psycholoog, INTER-PSY;
- Dr. M.K. de Boer, psychiater, Synaeda;
- Dr. H. Burger, UHD huisartsengeneeskunde, UMCG;
- Dr. J.T. van Busschbach, senior onderzoeker RGOc, UMCG en lector Hogeschool Windesheim;
- Prof. Dr. D.C. Cath, psychiater, bijzonder hoogleraar GGZ Drenthe/RGOc, UMCG;
- Drs. M. Chrispijn, psychiater Isala Zwolle;
- Dr. M. van Dijk, klinisch psycholoog, Dimence;
- Dr. B. Doornbos, psychiater, GGZ Drenthe;
- Dr. W. Franzen, klinisch psycholoog Psy-Q/Lentis;

- B. Geerling, verpleegkundig specialist, Dimence;
- Prof. P. Goossens, verpleegkundige specialist GGZ en senior onderzoeker, Dimence;
- Dr. S. Groen, cultureel antropoloog, GGZ Drenthe;
- Dr. B.C.M. Haarman, psychiater UCP/UMCG;
- Drs. E. van 't Hag, onderzoeksmedewerker UCP/UMCG;
- M. Heller, cliëntvertegenwoordiger;
- Dr. H.J.R. Hoenders, psychiater, hoofd CIP Lentis;
- Dr. W. van Hout, Psychologie, RuG/Lentis;
- Drs. L. Hüning, basispsycholoog, Mediant;
- Prof Dr. P. de Jong, hoogleraar, Psychologie, RuG;
- Drs. H. Kamphuis, psychiater, Psy-Q/Lentis;
- Drs. A. Kamstra, GZ-psycholoog GGZ Friesland;
- Dr. M. Lommen, onderzoeker RuG/GGZ Drenthe;
- Drs. H. Mulder, klinisch psycholoog, Dimence;
- L. van Nuil, cliëntvertegenwoordiger;
- Drs. M. Oosterhoff, psychiater, Accare;
- Drs. T. Opdam, klinisch psycholoog Psy-@/Lentis
- Dr. H. Riese, UHD UCP, UMCG
- Drs. N. Schimmel, klinisch neuropsycholoog, UCP, UMCG/INTER-PSY
- Prof. Dr. R.A. Schoevers, psychiater, hoogleraar, afdelingshoofd UCP, UMCG
- Dr. E. Smit, senior onderzoeker, GGZ Drenthe
- Prof. Dr. M.J. van Tol, hoogleraar CNC, UMCG
- Dr. D. van der Veen, klinisch psycholoog UCP, UMCG
- Dr. S.O. de Vries, psychiater GGZ Friesland
- Drs. D. Wedema, docent-onderzoeker Hanzehogeschool, UMCG

RGOc Netwerk Ouderenpsychiatrie

- Dr. R.H.S. van den Brink, psycholoog, senior onderzoeker RGOc
- Drs. R. Bouman, psychomotorisch therapeut, ouderenpsychiatrie UCP, UMCG
- Dr. S.D.M. van Dijk, klinisch psycholoog, ouderenpsychiatrie UCP, UMCG
- Drs. E.H. Folmer, gz-psycholoog, ouderenpsychiatrie UCP, UMCG
- Dr. D.J.C. Hanssen, gz-psycholoog, ouderenpsychiatrie UCP, UMCG
- P. Hilkhuisen, cliëntvertegenwoordiger
- Dr. H.W. Jeurig, psychiater, ouderenpsychiatrie UCP, UMCG
- G. Kos, cliëntvertegenwoordiger
- Dr. M. Lammers, specialist ouderengeneeskunde, Mediant
- Drs. A. Lugtenburg, psychiater, afdeling Ouderen, GGZ Drenthe
- Dr. R.M. Marijnissen, psychiater, UCP, UMCG
- Drs. M. Sanders, gz-psycholoog io tot klinisch psycholoog, Van Andel Ouderenpsychiatrie, GGZ Friesland
- Drs. M.S. Spruit-Veenstra, gz-psycholoog, promovenda, UCP, UMCG
- Drs. S. Troost, psychiater, afdeling Ouderen, Dimence
- Drs. D. Veenstra, klinisch psycholoog Van Andel Ouderenpsychiatrie, GGZ Friesland
- H. van Velsen, cliëntvertegenwoordiger
- Dr. S. de Vos, senior onderzoeker, GGZ Friesland
- Dr. S.O. de Vries, psychiater, Van Andel Ouderenpsychiatrie, GGZ Friesland
- Prof. dr. R.C. Oude Voshaar, psychiater, hoogleraar Ouderenpsychiatrie UCP, UMCG

Samenstelling Netwerk Cliëntenparticipatie

- Eva Goedendorp, lid CWO Dimence
- Grada Kos, cliëntvertegenwoordiger UCP
- Marianne Heller, ervaringsdeskundige Dimence
- Peter Hilkhuijsen, voorzitter cliëntenraad UMCG
- Henk Keuning, lid cliëntenraad GGZ Friesland
- Heico Klumpen, lid CWO Dimence
- Alexander Middeljans, lid cliëntenraad UCP
- Marcel Niezen, ervaringswerker GGZ Drenthe
- Mark Nijland, cliëntvertegenwoordiger en tekstschrijver nieuwsbrief RGOc
- Ellie van Setten, ervaringsdeskundige senior onderzoeker Lentis
- Joey Tamminga, cliëntvertegenwoordiger Lentis
- Harry van Velsen, cliëntvertegenwoordiger RGOc
- Suzan Vos, cliëntvertegenwoordiger en webdesign RGOc
- Maartje de Vries, lid centrale cliëntenraad Lentis
- Jantsje Walstra, cliëntvertegenwoordiger GGZ Friesland

Colofon

Eindredactie

Frederike Jörg, Magdalena Hartlief-Mellema

Rob Giel Onderzoekcentrum

UMCG, Universitair Centrum Psychiatrie (Ingang 23)
Huispostcode CC16
Postbus 30.001
9700 RB Groningen

Telefoon: 050 361 20 79

E-mail: info@rgoc.nl

Website: www.rgoc.nl

Het Rob Giel Onderzoekcentrum is een samenwerkingsverband tussen Lentis, GGZ Friesland, GGZ Drenthe, Dimence Groep, Mediant en het Universitair Centrum Psychiatrie van het Universitair Medisch Centrum Groningen.